10e JAARGANG. № 21.

OOSTPOST

SOERABAYASCHE COURANT

Prijs der Inteekening.

Voor Soerabaya.	℔ jaar	ƒ 18.—
„ Java buitenb.	„ do.	„ 20.—
„ Europa.	„ do.	„ 25.—

De OOSTPOST verschijnt dagelijks met uitzondering van den Zondag.

ZATURDAG 25 JANUARIJ 1862.

Prijs der Advertentiën.

De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letters betalen dubbeld,
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.
Voor doorloopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel

VERTREK DER LANDMAIL

In de maand Januarij den 26sten.

ADVERTENTIEN.

Ingevolge bekomen magtiging, zal door den Luitenant Kolonel, Onder-Directeur der Genie, in de 3e Militaire Afdeeling op Java,

Op Maandag den 27sten Januarij a. s.

ten 9 ure, ten zijnen bureele,

UITBESTEDING

worden gehouden **voor den aanleg van een schijfschietterrein voor het Indisch-tirailleurgeweer** ten zuiden dezer vesting.

De Conceptvoorwaarden liggen, zon- en feestdagen uitgezonderd, van 7 tot 1 ure op zijn bureau ter lezing, alwaar tevens verdere inlichtingen te bekomen zijn.

De Luitenant Kolonel,
Onder-Directeur der Genie.

(33) **J. C. R. STEINMETZ.**

Wordt bekend gemaakt dat ten burele van den Resident van *Soerabaija*, eene inschrijving zal worden geopend voor de levering te *Bandjermassing* van 100 à 150 koijangs gewone **cargo rijst**, afteschepen te *Soerabaija* drie weken na toewijzing.

Inschrijving billetten worden aangenomen tot Woensdag den 29sten dezer des middags ten 12 ure.

Soerabaija, Namens den Resident:
24 *Januarij* 1862. *De Assistent-Resident,*
(113) **W. HAPPÉ.**

Op Zaturdag den 1sten Februaij a. s.

zal ten burele van den Resident van *Soerabaija*,

EENE UITBESTEDING

worden gehouden voor den overvoer van 4,466 stuks **houtwerken** van *Samarang* naar *Padang*.

De voorwaarden liggen op gemeld kantoor ter inzage.

Soerabaija, Namens den Resident,
15 *Januarij* 1862. *De Assistent-Resident,*
(65) **W. HAPPE.**

Op Zaturdag den 1sten Februarij a. s.

zal ten burele van den Resident van *Soerabaija*,

EENE UITBESTEDING

worden gehouden voor den overvoer van

1312 stuks Balken

van *Samarang* naar *Patjitan*,

en van

14,500 stuks Sirappen

van *Bantjar-Ledok* naar *Pangool*.

De betrekkelijke voorwaarden, liggen ter inzage op gemeld bureau.

Soerabaija, Namens den Resident,
den 15*den Januarij* 1862. *De Assistent-Resident,*
(66) **W. HAPPÉ.**

BEKENDMAKING.

Op 3, 4 en 5 Februarij 1862,

aanvangende des morgens ten 9 uren, zullen bij de stapelplaatsen in het regentschap *Kedirie*, publiek geveild worden 3095 stuks afgekeurde Gouvernements HOUTWERKEN, van 3 tot 14 Nederlandsche ellen lengte.

Nadere informatien zijn bij den ondergeteekende te verkrijgen.

Kedirie, De Resident van Kedirie,
den 3*den Januarij* 1862. **VAN DER POEL.**
(25)

(*Voor het land.*) De Hoofd-Ingenieur, chef der 4de Waterstaats afdeeling maakt bekend, dat op

Zaturdag den 8sten Februarij 1862

des morgens, ten *negen ure*, te zijnen bureele zal worden

UITBESTEED:

het bouwen eener Regents-woning met bijgebouwen benevens eene groote en twee kleine pendoppo's te LAMONGAN, afdeeling GRISSEE,

een en ander volgens het bestek en de voorwaarden, liggende op gemeld kantoor ter inzage van gegadigden.

De Hoofd-Ingenieur voornoemd,
(108) **T. J. G. BEIJERINCK.**

HERUITBESTEDING.

Ingevolge eener van hoogerhand bekomene lastgeving zal

op Maandag den 10den Februarij a. s.

door den Onder Directeur der Genie in de 3de Militaire Afdeeling op Java,

ten zijnen bureele in het openbaar worden heruitbesteed de levering van Genie goederen voor de dienst van het jaar 1863: als **hang- en sluitwerk, ijzerwerken, gereedschappen, glaswerk, verwstoffen, Europesche metselsteenen, brandblusch middelen** enz. nader omschreven in de voorwaarden die op het bureau der Onder Directie dagelijks, zon en feestdagen uitgezonderd, van 8 tot 1 uur ter lezing liggen.

Soerabaija, *De Onder Directeur*
18 *Januarij* 1861. *voornoemd*
(86) **J. C. R. STEINMETZ.**

Op Maandag den 10den Febr. 1862,

Zal ten bureele van den ondergeteekende eene

UITBESTEDING

worden gehouden **van het transport van zout uit de Hoofddepôt pakhuizen te SUMANAP en ROFNDER naar de reeden aldaar** ieder in een perceel.

De uitbesteding zal tweeledig plaats hebben, namelijk voor **een** en voor **drie** jaren.

De ter zake betrekkelijke voorwaarden liggen op gemeld bureau en ten residentie-kantore te Soerabaija ter inzage

Pamakassan, *De Resident van Madura,*
15 *Januarij* 1862. (77) **ARRIENS.**

POST - KANTOOR.

Op Maandag den 27sten dezer

des voormamiddags ten 10 ure,

zullen voor BAWEAN en BANJERMASSING, brieven pakketten worden gesloten.

Soerabaya, *De Post-Kommies,*
24 *Januarij* 1862. (114) C. WELTER.

VENDU DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Maandag den 27sten Januarij 1862

Bij den heer VAN DIJCK, te Ketapang van meubelaire goederen, wegens vertrek.

Op Dingsdag den 28sten Januarij 1862.

Bij den kapitein VAN RHIJN, in het militair Kampement van meubelaire goederen, wegens vertrek.

Op Woensdag den 29sten Januarij 1862.

Bij den kapitein VOLKERTS, aan de weg naar Grissee van meubelaire goederen, wegens vertrek.

Op Vrijdag den 31sten Januarij 1862.

Bij den heer PIETERS, in de tweede Kalisosok van meubelaire goederen, wegens vertrek. (100)

GEBOORTEN

Bevallen van een *ZOON*, B. Tromp de Haas, *Lautenslager*.
Soerabaija, 23 *Januarij* 1862. (111)

Voorspoedig bevallen van eene *DOCHTER*, C. A. DE BEUS, *Muller*.
Batavia. 22 *Januarij* 1862.
Eenige kennisgave. (103)

Op Maandag den 3den Febr. a. s.

VENDUTIE

ten huize van den WelEd. Heer

VAN BEVEREN

IN DE 3de KALIESOSSOK, SCHUINS TEGEN OVER DEN CONSTRUCTIEWINKEL.

DOOR

HAYE & VAN MARLE

WEGENS VERTREK.

Van eenen netten en goed onderhouden *Inboedel*, bestaande uit:

GEPOLITOERDE BANKEN, STOELEN, TAFELS, KNAPEN, VOETENBANKJES, KASTEN, CONSOLES, ETAGERES met prachtige VOORWERPEN, HANG- en STAANDE LAMPEN, VLOERMATTEN, GORDIJNEN, twee YZEREN LEDIKANTEN met toebehooren.

VERDER:

Eene uitgezochte collectie BOEKWERKEN over kunsten en wetenschappen, een GLAS-BLAZERS-TAFEL, tevens geschikt tot het soldeeren van metaalwerken, Horologiemakers-gereedschappen, eenige CHEMICALIEN, galvanische BATTERIJ en wat verder te voorschijn zal worden gebragt. (107)

VERKOOP

van een Schip met deszelfs volledigen Inventaris.

Op Woensdag, den 12den Februarij 1862 a. s.,

voor het Commissiehuis van

CASSALETTE & CO;

zal voor rekening van belanghebbenden publiek worden verkocht, het alhier ter Reede liggend Hannoveraansch Fregatschip

„KRONPRINZ ERNST AUGUST,"

laatst gevoerd door Kapitein

P. C. WILDER,

en ladende circa 600 ton, in 1854 te Harburg van Eikenhout gebouwd, en in 1861 geheel van nieuw geel metaal voorzien. De verkoop geschiedt in ééns, met den volledigen Inventaris, waarvan de Specificatie bij de ondergeteekenden ter inzage ligt.

Wijders:

van den overtolligen Inventaris als nieuwe ZEILEN, TOUWWERK, SCHIJVEN, BLOKKEN, SPIEREN, ZWEEDSCH- en KOOLTEER, eene nieuwe GIEK met vier ESSCHENHOUTEN RIEMEN en nieuwe ZONNETENT, CHRONOMETER, BAROMETER, restant PROVISIEN, enz. enz.

Alles daags te voren in hunne Pakhuizen te bezigtigen.

CASSALETTE & CO.
(93) *Batavia.*

Eerste Kommissie vendutie

in dit jaar,
in het vendulokaal
van
LE ROY & CO.
Op eenen nader te bepalen dag
in de eerste helft der maand Februarij.
(20)

Op een nader te bepalen dag

zal op publieke Vendutie in het vendulocaal van
LE ROY & CO,
worden verkocht:

EEN HUIS gelegen aan de rivier de *Kalie-maas* vroeger als pakhuis geoccupeerd door de heeren GEBRS. VAN DELDEN.

Nadere informatiën te bekomen, ook voor den verkoop onder de hand bij den uitgever dezes.
[2045]

Op een nader te bepalen dag

zal in het vendulocaal
VAN
LE ROY & CO.
worden verkocht:

Een ERF met het daarop staande STEENEN HUIS en BIJGEBOUWEN nabij de Simpangsche poort Blok 2, wijk E bij de verponding geregistreerd sub Nummer 319.

Nadere informatien te bekomen bij
(116) H. ROSEMEIER qq.

OP BOVENSTAANDE VENDUTIE

zullen mede worden verkocht:
circa 500 stuks Djatie houten Dolken.

Liggende aan de rivier *Pegirian* op het erf der kalkbranderij van den heer JANSEN, alwaar gadinghebbenden de rangschikking in koopjes dagelijks kunnen bezigtigen.
(51) LE ROY & CO.

OP BOVENSTAANDE VENDUTIE

zullen verkocht worden:

Eene groote partij DJATTIE HOUTEN ribben en SCHAALPLANKEN.

Liggende aan de groote rivier nabij het *residentie kantoor.*
(52) LE ROY & CO.

HOUT-VENDUTIE

te KEPOETRAN.
Op een nader te bepalen dag
zullen de ondergeteekenden
op hunne stapelplaats even voorbij de
Passar Kapoetran verkoopen'
1500 stuks extra DJATTI HOUTWERKEN, afkomstig van den houtaankap van den Heer LOUDON, te Blitar.
ZANTHUIS & CO.

NB. Door de ligging dezer HOUTWERKEN onmiddelijk aan de rivier is de afvoer zeer gemakkelijk. (24)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET STOOMSCHIP BATAVIA,

Kapt. NEIJE,

Vertrekt naar BANJERMASSING via BAWEAN, op *Maandag den 27sten Januarij* des namiddags ten 2 ure.
Adres bij
(117) W. CORFS DE VRIES.

HET STOOMSCHIP PADANG,

Kapt. GUIJOT,

Vertrekt naar BATAVIA via SAMARANG, op *Woensdag den 29sten Januarij.*
Adres bij
(118) W. CORES DE VRIES.

VERTREK VAN SCHEPEN

Passage naar Rotterdam

wordt aangeboden met het snelzeilend
Nederlandsch campagneschip

FOP SMIT,

Capt. Leverstein,

Het schip is uitmuntend voor den overvoer van passagiers ingerigt; heeft afgeslotene vertrekken voor familien; badkamer, een geexamineerd geneesheer en eene melkgevende koe aan boord.

Het vertrek zal in de tweede helft der maand Februarij regtstreeks van hier plaats hebben.

Nadere informatien bij den gezagvoerder in het MARINE HOTEL dan wel bij
De Agenten,
(95) MATHIEU EBBS RUIJS & CO.

PASSAGE NAAR ROTTERDAM,

wordt aangeboden met het snelzeilend en voor den overvoer van passagiers uitmuntend ingerigte Nederl. Campagne fregatschip
Twee Gezusters,

Kapt. BERGMAN.

Het schip is voor den overvoer van familien bijzonder aan te bevelen en heeft een repatrieerend geneesheer aan boord.

Het vertrek zal begin Februarij regtstreeks van hier naar Nederland plaats hebben.

Adres bij den Gezagvoerder in het *MARINE HOTEL* of bij de agenten
(19) MATHIEU EBBS RUIJS & CO.

Met het Nederlandsch Barkschip
ARGONAUT.

Kapitein **R. M. Donema.**

Welk schip de reis van AMSTERDAM naar BATAVIA in 78 dagen en tot SOERABAYA in 81 dagen heeft volbragt, bestaat gelegenheid tot den overvoer van passagiers naar NEDERLAND.

Het schip is zoowel voor familiën als enkele personen aller uitmuntendst ingerigt, en is volkomen waardig de repatrierenden te worden aanbevolen.

Het vertrek zal van hier direkt plaats vinden in de eerste dagen der volgende maand.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij den Gezagvoerder in het *Marine Hotel*, of bij
De Agenten,
(115) FRASER EATON & CO.

IJS

IJSKAARTJES van 10 ₵ te bekomen aan het IJSHUIS van
A. H. DEELEMAN.
tegen 10 cent het pond.

Het IJSHUIS zal van des morgens 9 tot 12 en des namiddags van 3 tot 6 ure geopend zijn.
(1893)

Blijkens acte verleden voor den Notaris **H. J. Hartevelt** te Soerabaija is de vennootschap onder de firma **de Sturler & Fagnotti** te rekenen van 1e. *Januarij ll.* ontbonden en de ondergeteekenden met de liquidatie belast.

Debiteuren van genoemde firma worden tevens opgeroepen om uiterlijk binnen drie maanden gerekend van 1e. *Februarij aanstaande* betaling van hun debet te doen en zulks ten einde geregtelijke vervolgingen te voorkomen.
C. A. DE STURLER
(110) J. P. FAGNOTTI.

TE KOOP

100 ton grove West-Hartley
STEENKOLEN,
binnen kort verwacht bij
(101) E. TEN BRINCK & CO.

ETABLISSEMENT GROEDO.

Onze HOUTSTAPELPLAATS te GROEDO, is van **HOUTWERKEN**, van alle dimensien ruim voorsien en kunnen orders ten spoedigste geëffectueerd worden.

Prijs der GEZAAGDE HOUTWERKEN
100 % *boven Tarief en* **minder**
naar gelang der dimensiën.
(1481) ZANTHUIS & CO.

TE HUUR

Een zeer ruim luchtig droog en gezond **HEERENHUIS**, gelegen op *Bedoengan*, buiten de stad, voorzien van ruime kamers, voor en achtergalerij, paardenstal voor zeven paarden, koetshuis, de noodige bijgebouwen, keuken, dispens, badkamer, bediendenkamer, en alle gemakken, die worden vereischt.

Te bevragen bij
(105) DURAND.

HOUDERS VAN COGNOSSEMENT

aan Order
OVER
200,500 STEENEN,
afgeladen door HUDIG & BLOKHUIJZEN te Rotterdam met het Nederl. schip **SUSANNA,**
Capt. E. VONCK,
gelieven zich ten spoedigste bekend te stellen bij
De Agenten,
(94) MATHIEU EBBS RUIJS & CO.

MR. F. H. E. SCHUSLER,

is voor als nog *niet* voornemens zijne betrekking van
ADVOCAAT en PROCUREUR
bij den Raad van Justitie te Soerabaija neder te leggen.

Kantoor naast het politie-kantoor te Soerabaija.
(119)

De Advokaat en Prokureur
MR. C. G. DE BEUS,

zal aanvangende met **Maandag 27** dezer, zijn Kantoor vestigen in het Chinesche Kamp naast het Kantoor van de Heeren J. F. VAN LEEUWEN & Co. (106)

Keur! Keur!

VAN
ORGANDIE
EN
JACONETTEN.
Robes met 2, 3 en 7 Volants
pas aangebragt,
per **MAGDALENA**, kapt. KOOIJ,
in het
MODEMAGAZIJN.
van
(102) C. LEDEBOER.

In het
COMMENSALENHUIS,

TE
Simpang,
zijn
tot dezelfde prijzen
als in de toko in de stad
VAN
ABALAIN DURAND & Cie,
verkrijgbaar op bestelling,
DINERS en GEBAK in soorten
terwijl steeds voorhanden zijn
WIJNEN
in alle soorten,
SUIKERWERKEN en BONBONS,
Hollandsche Fransche en Engelsche
GROENTENS en VLEESCHEN
in blik
en voorts velerhande artikelen. (104)

à CONTANT.

BOTER VAN DER LEEUW.	ƒ 14.—
HAMMEN.	„ 7.50
ROLPENS in groote stopflesschen.	„ 7.—
ROOKWORST. do. do.	„ 7.—
KETTING SAUCIJSEN. do. do.	„ 6.—
PEKEL WORST. do. do.	„ 6.—
DO. SPEK. do. do.	„ 7.—
ROOK DO. do. do.	„ 7.—
OSSEN GEHAKT. dubbelde blikken.	„ 10.—
DO. DO. halve do.	„ 3.25
KALF. DO. dubbelde do.	„ 11.—
DO. DO. heele do.	„ 6.50
DO. DO. halve do.	„ 3.50
KEULSCHE FRICADEL. heele do.	„ 7.—
DO. DO. halve do.	„ 3.50
KALF KARBONADE. heele do.	„ 8.—
DO. DO. halve do.	„ 5.75
DO. SCHIJF. dubbelde do.	„ 11.—
DO. DO. heele do.	„ 9.—
DO. DO. halve do.	„ 6.50
OSSEN ROLLADEN. do. do.	„ 6.25
KALF. DO. do. do.	„ 6.25
DO. DO. heele do.	„ 10.—
LAMSKOTTELETTEN. in halve do.	„ 5.50
EXTRACT KALF SOEP.	„ 3.50
DO. OSSEN DO.	„ 3.50
DO. GROENTENS DO.	„ 3.—
DO. HOENDERS DO.	„ 3.75
DO. RAGOUT DO.	„ 3.75
DO. JULIENNE DO.	„ 2.—
STOOM ZALM 1/1 blikken, hollandsche.	„ 4.50
DO. DO. 1/2 do. do.	„ 2.50
DO. DO. 1/1 do. engelsche.	„ 4.50
DO. DO. 1/2 do. do.	„ 2.50
ROOK DO. 1/1 do. do.	„ 7.—
DO. DO. 1/2 do. do.	„ 5.—
LENGVISCH in do.	„ 4.—
SAUCIJS DE BOLOGNE van onderscheidene groote	„ 8.— / „ 7.— / „ 6.— / „ 5.— / „ 4.50
GEROOKTE OSSENHAAS in blik.	„ 7.—
GEBRADEN PALING. do.	„ 4.50
VINKEN. do.	„ 3.—
PLUVIEREN. do.	„ 3.—
PATRIJZEN. do.	„ 3.50
LEEUWERIKKEN. do.	„ 3.—
WILDE HAAS. groot blik.	„ 9.—
OSSEN HAAS. 1/1 do.	„ 8.—
DO. DO. 1/2 do.	„ 6.—
BIEFSTUK. 1/2 do.	„ 4.—
SAUCIJSSEN. 1/2 do.	„ 4.—
OESTERS in blik.	„ 2.—
WESTPHAALSCHE WORSTEN.	„ 2.—
Nieuwe HARING.	„ 3.—
ROOKVLEESCH in zakken en in blikken.	„ 9.—
ANSJOVISCH in flesschen.	„ 1.75
GROENTENS in keulsche potten.	„ 4.50
ROODE KOOL in groote stopflesschen.	„ 3.—
ZUUR DO. do. do.	„ 3.—
SNIJBOONTJES. do. do.	„ 3.—
SPERGIE BOONEN. do. do.	„ 3.—
BLOEMKOOL do. do.	„ 3.—
ANDIJVIE. do. do.	„ 3.—
DOPERWTJES in blikken.	„ 2.25
WORTELTJES do. do.	„ 2.—
PEULTJES. do. do.	„ 1.75
ANDIJVIE do. do.	„ 1.75
SNIJBOONTJES do. do.	„ 1.75
BRUSSELSCHE KOOLTJES.	„ 1.75
KRUISBESSEN.	„ 1.75
SELDERIJ KOPPEN.	„ 1.75
LOF VAN CHICOREE.	„ 1.75
SPERGIE BOONTJES.	„ 1.75
APPELPENT.	„ 1.75
APPELEN in WIJN GESTOOFD.	„ 1.75
DEENSCHE ASPERGIES 1/1 blik.	„ 3.25
HOLLANDSCHE DO. 1/1 do.	„ 3.—
DO. DO. 1/2 do.	„ 2.—
ASPERGIE PUNTEN 1/2 do.	„ 2.—
MEEL in blikken van 15 ℔.	„ 4.50
ZWITSERSCHE KAAS.	„ 1.50
GEZUIVERDE ARROWROOT in bottels.	„ 1.50
GORT in groote stopflesschen.	„ 3.—
DO. do. bottels.	„ -.75
SODABESCHUIT in 1/1 blikken.	„ 4.50
CAPTAIN DO. do. do.	„ 4.50
CRACKNEELS DO. do. do.	„ 4.50
QUEENS DO. do. do.	„ 5.—
ARROWROOT DO. do. do.	„ 4.50
PIC-NICS DO. do. do.	„ 4.50
CANARIE ZAAD per bottel.	„ -.75
GROS POIS in 1/1 blikken.	„ 2.50
PETITS DO. do. 1/2 do.	„ 1.—
DO. DO. do. 1/2 do. da Lubec.	„ 1.—
SAUMON à L'HUILE in blik.	„ 2.50
DIVERSE PATES TRUFFES.	„ 3.75
LIÈVRE TRUFFE.	„ 3.—
ROGNONS DO.	„ 3.—
PIEDS DE PORC DO.	„ 3.50
PLUVIERS DO.	„ 3.50
BOUILLON GRAS.	„ 1.50
LAIT DOUX.	„ 1.25
CHAMPIGNONS.	„ 2.—
CAPRES FINES.	„ 1.25
OLIVES.	„ 1.10
DIVERS HOLL. ZUUR in witte stopfl.	„ 2.—
DO. DO. DO. do. gewone do.	„ 1.75
DO. DO. DO. do. kleine do.	„ 1.25
DO. ENG. DO. do. do.	„ 1.—
DO. DO. SAUSEN.	„ 1.—
ENGELSCHE MOSTARD.	„ 1.10
SMIRNA VIJGEN in blikken.	„ 5.—
DIVERSE VRUCHTEN AU JUS, fransche.	„ 2.50
DO. DO. DO. BRANDY do.	„ 2.50
DO. DO. DO. NATUREL hollandsche	„ 1.50

GEDROOGDE PRUNES d'ENTE fransche	„ 3.—
DO. PEREN in stop flesschen	„ 3.—
DO. APPELEN	„ 2.50
DO. TAFEL ROZIJNEN	„ 3.—
DO. KRENTEN	„ 2.—
DO. SNIPPERS	„ 3.—
GENUA SUCADE	„ 3.25
VERMICELLI	„ 2.25
SOEP FIGUREN	„ 3.—
POEDER CHOCOLADE à la vanille	„ 2.50
DO. DO. gewone	„ 2.—
DIVERSE fransche GELEI in fleschjes	„ 1.—
DO. engelsch DO. „ potjes	„ 1.50
EAU DE FLEURS D'ORANGERS	„ 1.10
GESORTEERDE fransche SIROPEN	„ 2.50
SIROP DE PUNCH fransche	„ 2.50
DIVERSE LIKEUREN VAN FOCKINK ½ bottels	„ 1.50
DO. fransche 1/1 do.	„ 2.50
MARASCHINO	„ 2.50
ROSOLIO LIKEUR	„ 2.50
ZAKKIJ	„ 2.—
BOONEKAMPS BITTER ½ fl.	„ 2.—
MAAG DO. ½ „	„ 1.50
VLIEGENDEKSELS DIVERSE grootte perstel van 12	„ 18.—
WIT PORSELEINEN THEE SERVIES	„ 12.—
KOPERENKANTOOR LAMPEN	„ 8.—
GROENE ZEEP in stopflesschen	„ 2.50
STELLEN van 4 stuks GESCHILDERDE BLIKKEN TROMMELS	„ 8.—
RHUM DE LA JAMAIQUE in ½ fl.	„ 1.50
DIVERSE IJZEREN KEUKEN GEREEDSCHAPPEN DO BLIKKEN CAFETIÈRES met KOMFOOR	tegen zeer lage prijzen
ENG. JAGTKRUID in 1/1 blikken	„ 2.—
DO. DO. DO. „ ½ do.	„ 1.—

Deze provisien van ALBERDINGK THIJM, SCHALEKAMP, NIEUWENHUIJS, THEYSSONNAU, CHAUVET enz. worden voor zeer puik gegarandeerd

WIJNEN.

JENEVER AVH. per kelder.	ƒ 15.—
OLD CHAMPAGNE COGNAC per dozijn.	„ 18.—
GOEDE PORT-WIJN ROOD „ „	„ 30.—
DO. DO. WIT „ „	„ 30.—
ABSINTHE SUISSE DE PERNOD per bottel.	„ 3.50
CHERRY CORDIAL per dozijn.	„ 20.—
KERSEN WIJN „ „	„ 26.—
ST. JULIEN CRUSE et FILS in 1/2 fl. per doz.	„ 14.—
MACAU MEDOC DE BAOUR per dozijn.	„ 11.50
ST. JULIEN MEDOC per dozijn.	„ 11.—
DO. DO. DE SEMPÉ per dozijn.	„ 11.—
ST. ESTÈPHE. / ST. JULIEN. / MARGAUX. — Medoc D'Fyquem.	„ 11.—
ENG. BIER in kruiken VAN BASS & Co.	„ 10.—
DO. DO. PALE-ALE.	„ 10.—
DO. DO. PORTER.	„ 10.—
SOIJA per mandje van 6 fl.	„ 6.—

bij

(1) **DE STURLER & FAGNOTTI.**

in liquidatie.

J. J. UTZMANN

PIANO FABRIKANT.

Heeft de eer aan het Soerabaijasch publiek mede te deelen dat bij hem gelegenheid bestaat voor het STEMMEN VAN PIANOS bij abonnement.

Prijs per 3 maanden.................. ƒ 21.—

PIANOS en ORGELS te koop.

(1857)

ATELIER.

De ondergeteekende heeft de eer te berigten dat hij een atelier geopend heeft, en dat hij zich belast met het

Repareren van alle soort meubels.
Bekleeden van meubels in verschillende smaak,
Bekleeden en repareren van billard,
Neemt orders op vervaardiging van nieuwigheden,
en even als vroeger:
Met het repareren van pianos.

J. J. UTZMANN,
Pianostemmer.

(2055)

ONTVANGEN

BIJ

B. VAN DER ZWAAN,

in Commissie à CONTANT.

Exquise MADERA DRY op vierkante halve fleschen, „ HOLL. LIKEUR, HOLL. BIER in mandjes van 2 douz., BOTER, HAMMEN, ROLPENS, WORST en SPEK in groote stopfleschen, SELTZERWATER in halve kruiken, BANKET en SUIKERWERK, GROENTEN in vaatjes enz. alles zeer goedkoop, puike kwaliteit, per de laatste schepen aangebragt. (120)

Als de heer P.................... te Toeban zijne toko-schuld niet betaalt en de geïncasseerde gelden niet afdraagt, zullen zijne handelingen openlijk in dit blad bekend gemaakt worden. (109)

Iemand sints eenige jaren eene SUIKERFABRIEK beheerd hebbende, tevens **Machinist & Bouwkundige** zijnde, wenscht weder in eene betrekking op eene landelijke onderneming geplaatst te worden.

Adres onder Letter **M.** bij het bureau dezer *Courant.*

(112)

HOLLOWAY'S ZALF en PILLEN.

Hebben zulke weergalooze genezingen in Suriname bewerkt, alwaar de onverdragelijke hitte zoo vaak zulke verschrikkelijke en ucodlottige ziekten veroorzaakt, dat kooplieden besloten eenen goeden voorraad aan hunne vrienden en korrespondenten in die kolonie toe te zenden, overtuigd dat, hetzij dezelve door de Planters, de negers of andere personen gebruikt werden, dezelve niet feilen konden de gevaarlijkste gevallen van huidziekten, zoo algemeen aldaar, te genezen. De ZALF en PILLEN werken in eene wondervolle harmonie te zamen, want terwijl de eene de uitwendige zweren, verminking enz, heelt, zuivert de andere het bloed, en herstellende alle ziekelijke afzonderingen der vochten van binnen, wordt de genezing volkomen, terwijl het gestel beveiligd wordt voor eenen terugkeer derzelfde kwaal, of voor het ontstaan van eene andere. (9)

LE ROY & CO

Commissionnairs-venduhouders,

belasten zich voortaan ook met het houden van

BOEDELVENDUTIEN

tegen onderstaand commissieloon:

Voor boedels opbrengende ƒ 2000.— en minder 2 %.
„ „ „ van ƒ 2000.— tot ƒ 5000 1½ %.
„ „ „ ƒ 5000.— tot ƒ 10.000 1¼ %.
„ „ „ boven ƒ 10.000 1 %.

Annonces in den *Oostpost* worden niet berekend voor door hen te houden vendutien. (121)

NEDERLANDSCH INDIE.

SOERABAYA den 25sten Januarij 1862.

Opgave van de politie

Omtrent personen wier passen voor aankomst of vertrek zijn geviseerd geworden.

25 Januarij.

voor Aankomst.

C. H. Gerlach, van Sumanap. Weduwe Sikman, van Probolingo.

voor Vertrek.

J. W. Mooijen en familie, naar Nederland. J. P. Dietz, naar Pamakassan. J. J. Fredriks, naar Grissee.

NEDERLNAD.

— De vrijwillige overgang der militairen van het legar hier te lande bij dat in Oost-Indie neemt zeer toe, zijnde weder een aantal korporaals en soldaten van verschillende infanterie korpsen bij laatstgemeld leger overgeplaatst, aan de korporaals is ƒ 125 en aan de soldaten ƒ 120 gratificatie toegekend.

— Zoo als reeds gemeld is heeft Z. M. bepaald dat dit jaar, boven het contigent van 1500, nog 400 man naar Nederlandsch Indie zullen worden uitgezonden, ten gevolge waarvan dagelijks bij het koloniaal werfdepot te Harderwijk aankomen manschappen van de wapens der infanterie en kavallerie welke op hun verzoek, zijn overgeplaatst bij het leger in Oost-Indie.

— Tegen het laatst dezer maand zal er naar men verneemt nog naar Java vertrekken een detachement suppletietroepen, welke militairen zich thans bij het koloniaal werfdepôt in de sterkte bevinden.

— De minister van koloniën heeft den belanghebbenden, die zich schriftelijk hebben gewend tot het departement van kolonien, betreffende eene kennisgeving in de *Javasche Courant* van den waarnemenden hoofd-intendant der militaire administratie van het Indisch leger, in dato 2 Augustus jl., wegens eene voorgenomen uitbesteding in Indie, in de maand Januarij eerst-komende, van officiers- en militaire behoeften te kennen gegeven:

Dat aanschrijvingen van vroegere hoofden van het Departement van Kolonien in 1859 en in den aanvang des loopenden jaars wel strekten om het Indisch bestuur te magtigen om bij wijze van proef een gedeelte der provisien en eenige andere in den handel voorkomende artikelen, met namen verwwaren, oliën, spijkers, huidkoper, muntzmetaal, Engelsch en Zweedsch ijzer, staal, lood, blik, lood- en zinkwit en glazen ruiten, plaatselijk aan te schaffen, wanneer die artikelen in Indie tot aannemelijke prijzen zijn te verkrijgen, maar niet om eene uitbesteding als de hiervoren aangeduide te doen plaats hebben;

dat, vermits sedert geen aanschrijvingen zijn afgegaan om aan de vroegere uitbreiding te geven, hier van een misverstand sprake moet wezen;

en dat om de zaak niet uit haar geheel te brengen, nadat de aandacht op de voormelde aankondiging was gevallen, het Indisch bestuur onverwijld en wel met de overlandpost van het begin dezer maand, is aangeschreven om de aanbesteding niet te doen plaats hebben, en in afwachting van den uitslag der door 's ministers ambtsvoorgangers bij het Indisch bestuur aanhangig gemaakte overwegingen, omtrent de mogelijkheid en de

raadzaamheid om aan het stelsel van plaatselijke aanschaffing meerdere uitbreiding te geven, de uitzending der behoeften waarvan de plaatselijke aanschaffing niet bij namen is vrijgelaten, op de gebruikelijke wijze uit Nederland aan te vragen.

— De leden der kamer van koophandel en fabrieken te Zutphen hebben in corpore hun ontslag genomen, omdat zij bij de plegtigheid van het leggen van den eersten steen aan de staatsspoorwegbrug aldaar, niet uitgenoodigd en alzoo gepasseerd werden.

— Het adres, door een vijftigtal ouders of voogden van jongelieden aan de academie te Delft studerende, in eene vergadering, jl. Woensdag, op Stads-Doele gehouden, voor Z. M. den koning bestemd, is van den volgenden inhoud:

Aan den Koning.

Sire!

Geven, met verschuldigden eerbied, te kennen de ondergeteekenden, ouders of voogden van kweekelingen aan de koninklijke academie, te Delft:

Dat zij van den heer directeur dier academie, bij missive dd. 22 dezer, de kennisgeving hebben ontvangen, dat Uwe Majesteit bij besluit van den vorigen dag, Z. X. 9. heeft goed gevonden, met ingang van dien dag, de academie, aanvankelijk voor den tijd van twee maanden, te sluiten, en, hoezeer Uwer Majesteits besluit eerbiedigende daardoor levendig zijn getroffen en bezorgd.

Deze bezorgdheid wordt in hooge mate gewekt bij de gedachte, dat de jongelingen, waarop hunne hoop voor de toekomst gevestigd is, of die aan hunne zorgen zijn toevertrouwd, in den loop hunner studiën gestuit, alras zouden ondervinden dat stil staan in dezen is achteruitgaan, en dat hun lust tot gezette studiën daarmede geheel verloren gaat.

In dezen hen bekommerende staat van zaken veroorloven zij zich, te komen tot Uwe Majesteit met de bede, om die gevreesde gevolgen van de sluiting nog te willen afkeeren, door te bepalen dat bedoelde maatregel, in afwachting van een door Hoogstdenzelven te bevelen nader onderzoek, worde geschorst en de collegiën weder worden opengesteld.

Overtuigd van de hooge belangstelling Uwer Majesteit in de academie en het lot der studerende jongelingschap, verbeiden de ondergeteekenden, met eerbiedig vertrouwen, eene gunstige beschikking.

Delft, 27 November 1861.

't Welk doende, enz.

De raad der stad Delft heeft in zake de akademie, aan Z. M. het volgende adres toegezonden:

Sire!

Het is onder verschillende gewaarwordingen, dat wij Uwer Majesteits besluit hebben vernomen, waarbij de koninklijke akademie van Delft voorloopig voor den tijd van twee maanden is gesloten.

Dat besluit toch van Uwe Majesteit, hetwelk wij eerbiedigen, bezemt in de stad onzer inwoning bezorgdheid in voor het voortdurend bestaan van die akademie.

Sire! die akademie, waarvan wij de oprigting aan het vorige geliefde hoofd van den staat verschuldigd zijn, en wier ontwikkeling en behoud met dankbaarheid door ons wordt erkend als het werk van Uwe Majesteit, die akademie is voor Delft de hartader van haar bestaan.

Sedert de vestiging der akademie in Delft is die stad in bloei en welvaart, in stoffelijke en zedelijke ontwikkeling dermate toegenomen, dat zij met eere onder de steden van Uwer Majesteits gebied weder kan worden genoemd.

Sire! de stad Delft heeft zich geheel voor die akademie ingerigt, een aantal nieuwe huizen zijn gebouwd om in de behoefte te voorzien van de vele vreemdelingen, die zich uit dien hoofde bij ons vestigden, en zeer vele ingezetenen hebben ter inwoning der studenten geldelijke bezwaren op zich genomen, de stad leeft van en door die academie, het verlies van die academie is de ondergang van Delft.

Het is daarom Sire! dat bekommering vele onzer ingezetenen vervult!

En toch Sire! zijn wij overtuigd dat die vrees ongegrond is, omdat de behoefte aan eene academie als die van Delft, zoo voor ons vaderland als voor Indie te dringend wordt gevoeld, omdat de opofferingen door Delft voor die Academie gedaan, zoovele zijn, dat onze stad wel de zetel van hare voortdurende bestemming zal blijven, maar eindelijk, omdat wij volkomen vertrouwen hebben op de wijsheid en regtvaardigheid van Uwe Majesteit, ja mogen wij het er bijvoegen, omdat wij zoo vele bewijzen van goedheid voor en ingenomenheid met de academie van Uwe Majesteit hebben ontvangen, dat wij met veiligheid aan de trouwe zorg van Uwe Majesteit, opdragen de belangen van eene stad, waarvan de traditie zoo naauw aan Uw Doorluchtig huis is verbonden.

Sire! wij bevelen de stad en onze akademie met gerustheid in Uwe Hooge bescherming, wij hopen dat Uwe Majesteit, zoo spoedig als de omstandigheden dit zullen toelaten, de akademie zal doen heropenen, terwijl wij ons veroorloven de plegtige verzekering te geven, dat de ingezetenen van Delft, ten innigste aan Uwe Majesteit en zijn Doorluchtig Huis, zijn en blijven verknocht.

De aan Uwe Majesteit gehoorzame onderdanen,

De Raad der Stad Delft.

(Get.) VAN DER COLFF *(Get.)* VAN KUYK

Secretaris. *Voorzitter.*

Delft, 23 November 1861.

ENGELAND.

— LONDON, 18 Nov. Voor eenigen tijd werd hier eene bedelaarster voor het policiegeregt gebragt, die eenige honderd pond sterling in de bank van Engeland had staan. De arme vrouw bragt ter harer verdediging in, dat zij niet stil kon leven, tot dat zij een inkomen van ten minste een pond sterling per week had. Daar de engelsche bank slechts 3 procent geeft, en zij de overige banken niet vertrouwde; waren hare inkomsten niet toereikend om er fatsoenlijk van te leven, weshalve zij den bedelstaf niet aan kant kon zetten. De regter veroordeelde haar ondanks deze gegronde reden tot eenige weken gevangenisstraf.

— Een onzer meestgelezen dagbladen geeft de volgende beschouwing over den toestand van Rusland.

Gedwarsboomd door de onwetendheid van den grooten hoop en de kortzigtige zelfzucht van eene kleine bent, staat Alexander II nu geheel alleen tegen over een der moeijelijkste vraagstukken, die ooit een vorst had optelossen. In de vroegere dagen van onze Engelsche geschiedenis, konden onze vorsten altijd met zekerheid op den magtigen bijstand der geestelijkheid rekenen, wanneer het er op aankwam, den maatschappelijken of staatkundigen toestand van het volk te verbeteren. In een lang verleden tijdvak, lieten zich ook de gilden der koop- en handwerkslieden met nadruk in den staat gelden, en maakten natuurlijk van elk middel gebruik, waardoor de belangen van koophandel en nijverheid konden bevorderd worden. Maar in Rusland kan de keizer op geen dezer hulpmiddelen ter invoering van hervormingen, rekenen. De priesters zijn te diep onwetend, en van eene te lage geboorte om eenigen invloed op de aristocratie uit te oefenen, en tot nog toe kan de handelstand in de verste verte niet met den onzen vergeleken worden. De winkeliers zijn wel is waar voor de emancipatie der lijfeigenen, omdat velen hunner thans nog in eenen staat van lijfeigenschap leven, hoewel zij in eene schijnbare vrijheid leven zoolang zij hunne jaarlijksche belasting aan hunne meesters betalen. Maar hun toestand maakt hen ongeschikt, om een werkzaam deel aan het groote werk van den dag te nemen, en zij kunnen den keizer weinig meer dan hunne goede wenschen aanbieden. En toch is het niet onwaarschijnlijk dat dit de menschen zijn, die men opgezet heeft de petitie te teekenen, waarbij eene constitutie voor Rusland gevraagd wordt, hoewel er geene natie in de wereld is, die minder geschikt is, om een goed gebruik van staatkundige regten te maken dan de Russische. Er behoort een krachtige hand en een vast oog toe om het schip van den staat door al deze klippen en onoiepten te sturen; maar indien het algemeen gerucht geen laster is, dan is Alexander II de man niet dien men nu aan het roer noedig heeft. Beminnelijk en goedertierend, wenscht hij niets vuriger, dan zijne onderdanen gelukkig te zien, maar, te toegevend jegens zich zelven, en afkeerig van aanhoudenden eerbied, is hij niet genegen zijne eigene genoegens en gemakken opteofferen, voor de denkbeeldige verbetering van een volk, dat hij slechts in het afgetrokkene kent.

— Men zal zich een denkbeeld kunnen vormen van hetgeen in de katoenfabriekaadje in Engeland omgaat, wanneer men nagaat dat in Manchester en omstreken alleen, 200 katoenfabrieken zijn. Het kapitaal in dezen tak van nijverheid gestoken, bedroeg in 1836, 35 miljoen p. s. in 1861, 100 miljoen p. s. of 1200 miljoen gulden. Dat de noordamerikaansche onlusten en de daardoor ontstane staking van den aanvoer van katoen geen geringe ellende heeft te weeg gebragt zal wel geen betoog behoeven.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, 12 Nov. Dat wij thans in eene eeuw van vreemde dingen leven, moge de volgende bekendmaking van het bestuur der strafgevangenis, Rhein (prov. Gumbinnen in Pruisen) voldingend bewijzen. Zij luidt aldus: In de strafgevangenis te Rhein, zullen voor het jaar 1862 of des verkiezende voor meer jaren, verpacht worden, de bruikbare krachten der vrouwelijke gevangenen. Gegadigden worden uitgenoodigd zich te vervoegen bij H. H. Regenten van voormeld gesticht, enz. enz. — De geheele zaak wordt behandeld als of de gevangenen, geene menschen, maar verpachtbare machines waren.

— In het dorp Hayn, bij Warmbrunn, dat bij de bezoekers van het Reuzengebergte, wegens zijn beroemden waterval zeer wel bekend zal zijn, is op den avond van 21 October een dubbele moord onder de ijselijkste omstandigheden gepleegd. De pachter van den door den waterval gedreven wordenden molen, Wolff genaamd, met zijne vrouw van eene wandeling naar huis terugkeerende, werd op het onverwachts door een persoon overvallen, met wien hij eenen geruimen tijd in onmin had geleefd. De moordenaar bragt eerst de vrouw met een broodmes verscheiden wonden in den hals toe, en toen haar man haar wilde ontzetten, stiet hij dezen tot zes malen toe het mes in de borst. De molenaar stortte dadelijk levenloos neder de vrouw stierf eerst twee uren later. De moordenaar die onmiddelijk na het begaan zijner gruweldaad werd gegrepen, had nog de koelbloedigheid, om met hetzelfde mes waarmede hij zijne slagtoffers had geveld, een stuk brood door te snijden en het even bedaard te eten als of er niets gebeurd ware.

INNSPRUCK, 15 Nov. Eene nieuwe ontdekking, die voor de nijverheid zeer belangrijk kan worden, maakt hier veel opgang. Het zijn namelijk glazen slijpsteenen, die na de daarmede genomen proeven te oordeelen alle tot nog toe gebruikte middelen, om stalen instrumenten te slijpen verreweg overtreffen.

BERLIJN, 20 Nov. Onlangs werd alhier een heer als getuige voor de regtbank gedaagd, ten einde in eene civiele zaak getuigenis der waarheid af te leggen. Toen men hem nu de bij een getuigen verhoor gewone vragen deed, en verzocht zijne getuigenis met een eed te bekrachtigen, antwoordde hij: Ik heb geene godsdienst, en ik geloof niet aan het bestaan van een God. Zoo als van zelf spreekt, kon men hem nu geen eed afnemen.

LEIPZIG, 9 Nov. De Japanezen bezitten, zoo als onlangs is gebleken, een kompleten geographischen atlas van hun rijk uit 74 kaarten in quarto bestaande. Op stevig, maar ongemeen ligt, eenigzins groenachtig papier, zoo als het schijnt, gesteendrukt, hebben zij door het gebruiken van blaauw voor het water, groen voor bergen en bosschen, rood voor wegen en straten, geel en wit voor verschillende plaatsen hunne kaarten een vrij bont aanzien gegeven. Volgens Peterman zijn echter deze kaarten oneindig naauwkeuriger en beter dan die men in Europa van Japan bezit.

FRANKRIJK.

Een in de *Indépendance* opgenomen brief bevat het volgende.

Een der voornaamste dignitarissen van het centraal comité van de vereeniging van den Heiligen Vincentius à Paulo heeft een onderhoud gehad met den graaf de Persigny, en wel met het doel om eene wijziging te verkrijgen in de door den minister genomen besluiten betreffende de boven genoemde vereeniging. Die dignitaris moet den graaf in de donkerste kleuren de gevaren hebben voorgesteld, welke volgen zullen uit eene ontbinding van het centraal comité, — eene ontbinding welke, zoo hij zeide, leiden zou tot eene staking van alle conferentien en gevolgelijk tot de geheele vernietiging der vereeniging welke omstandigheid, naar zijne meening, aanleiding zou kunnen geven tot het ontstaan van ernstige beroeringen in het land. De graaf schijnt echter niet de minste ontroering te hebben doen blijken op die verklaring en zeer bepaald gaf hij te kennen dat niets hem zou kunnen overhalen om eene jota te veranderen in het eenmaal door hem genomen besluit. Ook moet hij er nog bij hebben gevoegd, dat de vereeniging van den Heiligen Vincentius à Paulo eene keus moest doen om, of te worden ontbonden dan wel optehouden eene congregratie te zijn, welke geschillen opwerpt tusschen kerk en staat, en dat wanneer de ontbinding van de vereeniging plaats vond hij niet de minste ongerustheid gevoelt voor eenige beroering, welke daaruit zou kunnen voortspruiten. De graaf de Persigny moet verder hebben gezegd, dat de wettig gehouden wordende conferentien van de vereeniging, welke naar reden willen hooren en zich aan de besluiten van het gouvernement willen onderwerpen, eene centrale vertegenwoordiging te Parijs kunnen verkrijgen, van welke de grondslagen en beginselen dan later zullen worden vastgesteld. De minister besloot met te verklaren dat, van af het oogenblik op welke de vereeniging van den Heiligen Vincentius à Paulo toonde dat zij bereid was om niets meer te zijn dan eene liefdadige vereeniging, hij alsdan bereid zou gevonden worden om de reconstitutie van het centrale comité te Parijs te vergemakkelijken.

— Prins Napoleon heeft voor 5000 en prinses Clotilde voor 2000 francs ingeschreven ten behoeve van het monument ter eere van graaf Cavour. De prins heeft dit gedaan met bijvoeging van de volgende missive aan het daartoe benoemd committé:

„*Mijne Heeren!*

„Eerst na mijne terugkomst van eene lange reis verneem ik dat er eene inschrijving is geopend om een gedenkteeken voor den graaf de Cavour op te rigten.

„Door de diensten die uw doorluchtige landgenoot aan zijn land heeft bewezen, met koning Victor Emanuel behulpzaam te zijn tot de verwezenlijking der emancipatie en eenheid van Italie, is hem eene plaats aangewezen onder de groote mannen der 19de eeuw.

„Aan dezen staatsman door de banden eener opregte en warme vriendschap verbonden, verlang ik aan zijne nagedachtenis eene laatste hulde te bewijzen. Ik verzoek u mij daartoe onder uwe inteekenaars in te schrijven voor eene som van 5000 francs, die ik aan den Italiaanschen gezant te Parijs zal doen ter hand stellen."

De prinses schreef daarbij een brief van den volgenden inhoud:

„Mijne heeren! Terwijl ik door mijn huwelijk eene Française ben geworden, is mijn hart innig aan Italie gehecht gebleven. Het strekt mij tot genoegen u daarvan heden een bewijs te geven, door mij met mijn gemaal te vereenigen in eene omstandigheid die ten doel heeft de nagedachtenis van den heer de Cavour te vereeren.

„Ik zal den Italiaanschen gezant te Parijs het bedrag mijner inschrijving ter hand doen stellen en verzoek U mijne heeren, de verzekering mijner opregte gevoelens aan te nemen."

RUSLAND.

Een brief uit Warschau van den 16 November bevat het volgende:

„Het is moeijelijk om zich een juist denkbeeld te vormen van het stelsel van bestuur dat thans wordt toegepast in het koningrijk Polen, in Lithauen, Volhynie, Podolie en de Ukraine. Terwijl de militaire magt voortdurend wordt versterkt, worden andere troepenmassa's bijeengetrokken op de grenzen van Polen en Gallicie, en aan de grenzen van de Ukraine en van Oostenrijk, naar den kant van Bessarabie is reeds de 15de afdeeling van het 6e legercorps vereenigd. Na de aankomst van de generaals Totleben en Hanzen de Zamosé is eenen krijgsraad belegd ten huize van den generaal Soukhozanett waarin wijders nog zitting namen: de generaal Luders en de generaals van den staf van het Poolsche leger, die met dat doel naar Warschau waren opgeroepen. Na afloop van den krijgsraad werden de forten van den vierhoek, tusschen de Vistula, de Narev, de Bug en de Weser, geïnspekteerd. Eene groote hoeveelheid levensbehoeften is in die sterkten opgeslagen tot voorziening in de behoeften van een groot leger. Met dezen vierhoek gebiedt Rusland over de Oostenrijksche en Pruissische provincien welke onder denzelfden meridiaan liggen. Om die reden hebben de twee genoemde mogendheden in de laatste vijf en twintig jaren eenen keten van forten daargesteld, van welke voor Pruissen Posen en voor Oostenrijk Krakau de middelpunten zijn.

Na de in hechtenisneming van de leden der Roomsche, Luthersche en Protestantsche geestelijkheid en ook van den bestuurder van de diocese van Warschau, die den aartsbisschop Fijalkowski is opgevolgd, hebben de leden van de delegatie, de geletterden, de ambtenaren en edelen, ja zelfs de vrouwen in hetzelfde lot moeten deelen. De vrouw van den heer Europens, een edele uit Fiver, die twee jaren geleden door het gouvernement werd verbannen omdat hij een meer radikaal plan tot émancipatie der boeren had ontworpen dan dat van het gouvernement was, is te Wirballen op de Pruissche grenzen in hechtenis genomen. Van uit Berlijn was kennis gegeven dat zij in het bezit was van Russische boeken welke in den vreemde zijn gedrukt.

— In de gouvernementsstad Radom heeft men eene nieuwe soort katten- of liever hondenmuziek uitgevonden. Men bestrijkt namelijk de deurstijlen van degene, die eene dusdanige serenade moet gebragt worden, met wolfsvet, dat de eigenschap heeft alle honden aan te lokken, die dan een allerakeligst gehuil beginnen aan te heffen.

MONTENEGRO.

Een schrijven uit Ragusa behelst het volgende:

Na den slag van Piva vertrok Omar Pacha naar Mostar; zijne troepen bleven echter stand houden te Piva en Gatzko. Het leger, hetwelk groote verliezen heeft geleden, bragt den nacht op het slagveld door. Omar Pacha heeft zich hoofdzakelijk naar Mostar begeven omdat hij van daar gemakkelijker kan korresponderen met Konstantinopel en ook om meer in de nabijheid te zijn van Trebigne, welke plaats nog altijd door de insurgenten wordt bedreigd. Hij heeft last gegeven tot den aanbouw van houten barakken voor de huisvesting der soldaten en aan de inwoners is verboden om iets te spreken of te schrijven dat betrekking kan hebben op den oorlog. Hij heeft in Konstantinopel versterkingen aangevraagd, met bedreiging zijnen post te zullen nederleggen wanneer zij binnen het tijdsverloop van vijf dagen niet zijn aangekomen. De Porte is nu wel niet weigerachtig om meer troepen te zenden doch zij mist de noodige fondsen om eene tweede expeditie te kunnen uitrusten. De Bachi-Bazouks deserteren in menigte en dikwijls vechten zij met de troepen, welke hen in hunne vlugt willen verhinderen.

Uit alle gedeelten van de Herzegovina worden de insurgengen versterkingen en levensmiddelen toegevoerd; de rajas zenden hunne vrouwen en de weinige goederen welke zij bezitten over de grenzen. De Turken welke te Linbove en te Jekovo zijn gesneuveld liggen nog onbegraven en hunne lijken boezemen de soldaten van Omar Pacha eenen grooten schrik in. In elk gevecht gaat in de rijen van het Turksche leger voortdurend de kreet op: „redde zich wie kan!" en de officieren hebben de grootste moeite om nog eenige orde te bewaren.

Bijvoegsel tot den OOSTPOST van den 25sten Januarij 1862 No. 21.

SPANJE.

— De voor eenigen tijd ingewijde spoorweg van Barcelona naar Saragossa mag in den volsten zin des woords een reuzenwerk genoemd worden. Deze lijn heeft eene lengte van 365 kilomêtres (een kilomêtre is 1000 ned. ellen) en loopt voor het grootste gedeelte, door de moeijelijkste streken van Catalonie. Talloos zijn de punten waar het terrein aangevuld of weggenomen moest worden, bij sommigen zelfs ter hoogte van 30 of 40 ellen, zoowel aarde als rotsen. De hoeveelheid der verplaatste aarde en rotsblokken bedraagt niet minder dan 10 miljoen kubieke ellen. Buitengewoon aanzienlijk is het getal kunstwerken: zeventien tunnels, veertien viaducts van eene vervaarlijke hoogte, vooral die van Buxadell, die eene spanning van 43 ellen hoogte en 300 ellen lengte heeft; elf overgebrugde rivieren, waaronder drie van den eersten rang, dertien ijzeren bruggen, waaronder vier iedér met eene spanning van 30 tot 40 ellen. Het kruid dat men voor het doorboren der bergen heeft gebezigd, heeft meer dan een miljoen francs gekost.

Per laatst aangekomene mail ontvingen wij onderstaande redevoering, welke wij, om de vele belangrijke punten op koloniaal gebied, in zijn geheel zullen mededeelen.

WETENSCHAP EN BESCHAVING,

De grondslagen van Welvaart der landen en volken van den Indischen Archipel.

Redevoering, uitgesproken den 28 November 1861, bij de hervatting der Academische Lessen;

DOOR DEN

Hoogleeraar Dr. W. H. de Vriese,

laatstelijk door Z. M. den Koning belast geweest met een onderzoek der kultures in Nederlandsch-Indie.

Sedert de grondlegging der natuurwetenschappen in het laatst der vorige eeuw en in het begin van de tegenwoordige, heeft de menschelijke geest niet opgehouden die wetenschappen in alle rigtingen toe te passen. Het is niet in het kort op te sommen, wat de maatschappelijke toestand daaraan al verpligt is. Maar dat is in weinig woorden zamen te vatten, dat wetenschap, industrie, handel, zeevaart, de onderlinge gemeenschap der natiën, ja, dat de geheele stoffelijke welvaart van volken en staten met die vorderingen der wetenschappen op het naauwste zamenhangen. Er is geen regent, geen staatsman in den waren zin, die dit beginsel miskent. De verloochening daarvan zou geen ander gevolg hebben, dan eenen staat tot verderf leiden en zijn volk uit de rei der natiën uitsluiten.

Het waren echter niet alleen de Europesche staten, die van de nieuw gevestigde wetenschappen en hare toepassingen de vruchten plukten; — neen, ook de volkplantingen over zee mogten, hoewel op duizenden mijlen afstands, dien heilzamen invloed ondervinden. De geschiedenis der laatste zestig jaren is daar, om dit te staven.

Stoffelijke welvaart kan intusschen niet alleen staan; evenmin als ontwikkeling van den geest denkbaar is, zonder aanleg en aanleiding te geven tot zedelijke verbetering van den mensch; terwijl deze, op hare beurt, zonder Godsdienst, den eenigen en waren steun mist op welken de geheele maatschappelijke orde moet gevestigd worden; doch, met welke grondslagen, een harmonisch geheel ontstaat, waardoor de bloei en welvaart van volken en het geluk van individuën kan worden bevorderd.

Was, na de herstelling onzer onafhankelijkheid, eene der eerste zorgen van den Souvereinen Vorst, later Koning Willem I, geweest, om het onderwijs en de zaak der Hoogescholen op vasten voet te brengen, niet minder was het 's Vorsten vaste wil, om alles wat de stoffelijke en zedelijke welvaart van 's lands Overzeesche Bezittingen betrof, te regelen. De lastgeving aan de Commissarissen-Generaal, de Heeren Van der Cappellen, Elout en Buyskes getuigt hiervan, even als de opdragt en de omvang van de taak aan Reinwardt opgedragen; terwijl de brief, met welken de Minister Falck die opdragt, namens den Souverein, aan den Hoogleeraar aanbood, niets dan wetenschap en beschaving ademt en een „monumentum aere perennius" mag worden genoemd, hetwelk den naam van dien staatsman welligt, meer dan vele andere daden van zijn bestuur tot de nakomelingschap verdient over te brengen [1]).

[1]) De bedoelde brief luidt aldus:

Aan den Heer REINWARDT, *Professor van het Alkenaeum en Directeur van het Kabinet van Nat. Historie te Amsterdam.*

„Sedert dat de regeling der Oost-Indische zaken de aandacht van Zijne Koninklijke Hoogheid heeft bezig gehouden, is Hoogstdezelve menigmalen bewogen geworden door het verlangen, dat de invloed der ruimere beginselen, op die gewigtige stoffe aangenomen, gunstig zijn mogt, niet alleen voor volksvlijt, handel en verkeer, maar ook voor wetenschappelijke kennis en voor dien prijzenswaardigen geest van onderzoek, die in onzen leeftijd zoo algemeen geworden is. Het is niet aan U, Mijnheer, dat betoogd behoeft te worden, of hoeveel merkwaardigs onze Oostersche Bezittingen bevatten, of hoezeer de nasporing en naauwkeurige beschouwing van dit merkwaardige sedert bijkans eene eeuw is verwaarloosd. Het is tijd dat wij de schade vergoeden aldus aan Ons zelven en aan de geleerde wereld toegebragt. Ons moet niet langer de verdienste ontgaan van Onze Kolonien even grondig te kennen als onze naburen de hunne. Java alleen zal in alle rijken der natuur tot de belangrijkste waarnemingen en ontdekkingen aanleiding geven. De physieke geographie van dat heerlijke eiland zal misschien ophelderen, wat elders nog raadselachtig voorkomt, en de wijsgeerige beschouwing der zeden en denkwijze van deszelfs inwoonders zal de veiligste middelen ontwikkelen om hunne liefde en vertrouwen voor eene reeks van jaren aan Holland te verzekeren.

„Van zulke gedachten vervuld en begeerig, om ook op deze wijze het heugelijke tijdperk der herleving van den Nederlandschen naam merkwaardig te maken, gevoelt echter onze Geëerbiedigde Souverein, dat oneindig veel aankomt op de keuze van hem, die, in deze nieuwe loopbaan, de eerste en belangrijkste stappen zal te doen hebben. Er is een man noodig, die aan eene groote scherpzinnigheid veel omvattende kundigheden paart en eene veeljarige beoefening der voornaamste wetenschappen, wiens ijver niet door gewone zwarigheden verdoofd en afgeschrikt worde; en die integendeel steeds doordrongen blijve van het besef van ieders verpligting. om, zoo dikwerf en waar ook zich de gelegenheid opdoet, het meest mogelijke bij te dragen tot uitbreiding der menschelijke kennis en tot vermeerdering van het erfdeel, dat elk geslacht aan de volgende moet overbrengen.

Houd het de gevoelens ten goede, die mij sedert lang aan U verbinden, indien ik hier den officieelen stijl verzakende, U, mijn Vriend, van harte geluk wensche met de onderscheiding welke U te beurt valt; want de keuze van Zijne Koninklijke Hoogheid heeft zich op U bepaald en Hoogstdezelve verlangt dat Gij de Commissarissen-Generaal naar Java vergezelt ten einde Hun tot raadsman te verstrekken in alle zaken, of het openbaar onderwijs of de bebouwing van 's Lands gronden of de technologie betreffende, en om tevens, op doelmatige reizen, de nasporingen van welke ik zoo even sprak, te beginnen en door beredeneerde ontwerpen voor volgende tijden te bevorderen en te verzekeren. Ik ben gelast U zulks aan te kondigen en te verzoeken dat Gij mij de aanvaarding der U toegedachte Commissie hoe eer hoe liever gelieft mede te deelen, onder bijvoeging van zulke bijzonderheden als U nuttig en wenschelijk voorkomen zullen dat men bij de nadere omschrijving derzelver niet uit het oog verlieze. Overtuigd van de nuttigheid Uwer werkzaamheden op Uwe tegenwoordige standplaats, is Zijne Koninklijke Hoogheid voornemens dezelve bij Uw vertrek open te laten, en alzoo te houden tot dat eene gelukkige terugkomst U veroorloove ze andermaal in te nemen. Behalve de voordeelen die U, op deze wijze, ook gedurende Uwe afwezigheid, verzekerd blijven, spreekt het van zelve, dat U de moeite der verplaatsing, zoowel als de menigvuldige bezigheden en zorgen, van eene nieuwe en belangrijke taak onafscheidelijk, ten ruimste vergoed worden, terwijl eindelijk het Gouvernement, dat te hoogen prijs op het doel stelt om karig te zijn in de bepaling der middelen, U gaarne personen toevoegen en de werktuigen verschaffen zal, welke gij oordeelen zult noodig te hebben. Trouwens, om in dit laatste opzigt Uw vertrouwen volkomen te maken behoef ik U slechts te binnen te brengen aan welke mannen het oppergebied in de Oost-Indien opgedragen is. Hunne Edele denkwijze en helder doorzigt zijn veilige waarborgen van den goeden uitslag eener zending gelijk de Uwe, even als deze zending wederkeerig geschikt is om eenen dubbelden luister bij te zetten aan de heilzame daden en maatregelen, die wij ons van Hun bestuur mogen voorspellen.

Ik verwacht uw antwoord met ongeduld maar zonder ongerustheid en hernieuwe U inmiddels de betuigingen mijner opregte vriendschap."

De Algemeene Secretaris van Staat,

Brussel, 13 December 1814. (get.) A. R. FALCK.

Aan Reinwardts Indische bemoeijingen heb ik elders de hulde toegebragt, op welke hij, naar mijne bescheiden meening aanspraak mogt maken, evenzeer als daar de redenen door mij zijn ontvouwd, waarom de Regering, door eigen schuld, de vruchten van zijnen wetenschappelijken arbeid nimmer heeft aan het licht zien komen. De dwaze overlading met Akademisch onderwijs in een aantal vakken, die voor den uit Indië teruggekeerden reiziger, na zes of zeven jaren tusschen de keerkringen in de natuur te hebben geleefd, geheel nieuw waren, was wel de voorname aanleiding, waarom nimmer een rapport over zijne missie is ingediend en de uitkomsten van zijn wetenschappelijk onderzoek door andere misbruikt of versnipperd zijn. Toen Reinwardt was oud geworden en afgeleefd, bood men hem, om zijne zaken als nog bekend te maken, rust en een plaatsvervanger aan; maar het was *sero sapiunt Phryges* [1]).

Maar Reinwardt had in Indië veel gewerkt en, onder anderen, naar het voorschrift van de regering, den weg voor verder onderzoek voorbereid. De reeks van natuuronderzoekers, die, òf met streng wetenschappelijke bedoelingen, òf met het oogmerk om hunne kennis praktisch aan te wenden, naar Indië zijn vertrokken, hadden Reinwardts aanwijzing tot voorbeeld en poolster [2]).

Men zou bijna zeggen, dat de overige Staten van het beschaafd Europa, met het doen van wetenschappelijke ondernemingen of expeditiën, Nederland tot voorbeeld hebben genomen; maar veilig kan men aannemen, dat geene koloniën in die mate zijn onderzocht als sommige van onze Oost Indische Bezittingen.

Het zal nu weldra veertig jaren zijn geleden, dat de Heer Reinwardt hier de merkwaardige rede hield, over het nut, hetwelk de natuurlijke historie had getrokken van het wetenschappelijk onderzoek van Indië. [3]) Naar dat thema is lang voortgearbeid en wij zijn daaraan, behalve eene reeks van geschriften, waardoor vooral de geschiedenis van het dieren-, en plantenrijk van die gewesten is toegelicht, ook nog de rijke Landverzamelingen verschuldigd, die de Museën van de groote Staten naar de kroon steken en, onder anderen, ons Leiden tot sieraad zijn.

Moeten wij dien weg blijven vervolgen? Ik geloof neen. Zonder dien uit te sluiten, moeten wij thans in eene andere rigting werken; wij moeten, als ik mij niet bedrieg, om Nederlandsch Indië en Nederland beide te dienen, in de eerste plaats vragen, wat de wetenschap en hare toepassing voor het eerstgenoemde kan doen. Ik wil dus de stelling omkeeren en bepaaldelijk heden de vraag overwegen en trachten te beantwoorden: wat Nederland verpligt is aan Nederlandsch Indie, om geheel in den geest van onzen tijd werkzaam te zijn en aan

Ik zal de geschilpunten van den dag daar laten. Hunne behandeling gaat doorgaans mijn beperkt verstand ver te boven.

Maar ik heb, bij den grooten en wijden omvang van de opvatting van die verpligtingen, van welke ik zoo even gewaagde, een standpunt gekozen, hetwelk ik meen dat voor een akademisch persoon niet onvoegzaam zal worden gerekend. Ik roep dus uwe toegevende aandacht in, bij een betoog: dat „WETENSCHAP EN BESCHAVING DE GRONDSLAGEN MOETEN ZIJN VAN DE WELVAART DER LANDEN EN VOLKEN VAN DEN INDISCHEN ARCHIPEL."

Wanneer ik nu zulk een uitgestrekt veld betreed en daarbij de kortheid van den tijd, mij hier toegestaan, in aanmerking neem: dan zal het spoedig blijken, dat ik mij, bij een grooten rijkdom van inzigten, waartoe dit onderwerp aanleiping geeft, slechts tot enkele beschouwingen zal moeten bepalen.

Ik zal spreken op grond van hetgeen eigen waarneming mij in de Indische gewesten heeft doen opmerken, en met de meest bescheiden eerbiediging van de meeningen van anderen, indien ik daarvan mogt verschillen. De koloniale zaak is eene levensvraag niet alleen voor het moederland, maar voor de humaniteit. Zij verdient en eischt dus eene kalme en hoog ernstige overweging.

Een beknopt overzigt van mijne reize en wedervaren dient vooraf te gaan; want deze gaven den grond tot mijne opmerkingen en gevolgtrekkingen. Dat kort verslag moet dan ook, in dit uur, de aanleiding worden tot de toepassing van de door mij op den voorgrond gestelde beschouwing.

Ik heb het eerst Ceylon bezocht, dat Valentijn noemt: „het juweel van de Compagnie;" waaraan de Portugesche schrijvers den naam gaven van „Lança Lancas of Lancas," hetgeen beteekent: „land van geluk," of „aardsch para ijs." Het is zonder twijfel het „Taprobania," waarvan de oude Geographen gewagen [1]). Het eiland Ceylon was eertijds eene Nederlandsche bezitting. Door krijgslist en verraad ging het, in 1796, voor ons verloren en werd, bij den vrede van Amiens, aan Engeland afgestaan. Het is een van de schoonste landen der aarde; men zou bijna zeggen, Java in miniatuur. Het wordt gerekend op eene bevolking van 1,697,975 zielen, vooral Singalezen. Op eene ☐ mijl rekent men 69 zielen. De temperatuur verschilt niet veel van die van Oos-Indië, maar de luchtgesteldheid van Ceylon is minder vochtig en de vegetatie daardoor minder luxurieus dan die van Java. Ceylon levert voortreffelijke koffij, cocos-olie en kaneel. Het waren die kulturen, met welke ik mij, tijdens het verblijf van eene maand op dat eiland, in het centrale en bergachtige gedeelte heb bezig gehouden [2]).

De handel bloeit; want de koffij is onder de beste soorten, die de heete of keerkringslanden opleveren. Het is hoofdzakelijk die wijze van bereiden, welke men „West-Indische" noemt, en waarvan wij de historie en de eerste beschrijvingen vinden in de vroegere werken over Suriname, van waar die methode is uitgegaan [3]). Ceylon mag in dit opzigt, een model zijn voor Nederlandsch Indië, hoewel Getas, Medoeie, Sisir (op Java) dit land gemakkelijk, in de koffijbereiding op zijde streven en de Minahassa van Menado de schoonste koffij der wereld levert.

Heerendiensten zijn op Ceylon sedert lang afgeschaft. Een gevolg hiervan is, dat de Singalees niet arbeidt. Hij is lui, verwijfd, een slaaf van opschik en weelde; zijn haartooisel doet soms eer gelooven, dat men de vrouwelijke sekse dan de mannelijke voor heeft. Hij leeft van den klapper, van de vischvangst, van boomvruchten, inzonderheid van de pitten van de zoogenaamde jack-tree (Artocarpus integrifolia) en van rijst, die meestal van de vaste kust wordt aangevoerd of aangevuld, omdat de teelt door den inlander en dus de productie niet evenredig is aan de behoefte. De kultuur-arbeid wordt verrigt door vrije koelies of Hindoesche arbeiders van de kusten van Malabar en Coromandel. In 1858 was het aantal immigranten tot 96,000 gestegen. Na 6- 12 maanden keeren zij met hunne overwinsten terug. Van deze lieden hangt de koffijplanter af en het loon van den arbeid variëert, naar gelang van de behoefte,

---

[1]) Zie mijne Redevoering, na Reinwardts overlijden gehouden, onder den titel *„Ons streven naar waren roem,"* 13 Maart 1858. Verder mijne Biographie van Reinwardt in zijne *Moluksche reize,* door mij naar zijne aanteekeningen bewerkt en uitgegeven in 1857 door het Genootschap van Ind. land-, taal- en volkenkunde te Delft.

[2]) Allerbelangrijkst is het bekende geschrift van J. W. B. Money, *Java or, how to manage a kolony in two volumes,* 1861, en het oordeel ten aanzien der wetenschappelijke literatuur van Nederl. Indie, in een tal van Engelsche werken.

[3]) *Oratio de augmentis quae Historiae naturali ex Indiae investigatione accesserunt.* L. B. 1823. Vertaald in 't Nederduitsch door M Siegenbeek

[1]) Zie: Valentijn's *Beschrijving van het eiland Ceylon,* VIII boek, en wel de *Consideratiën bij forme van instructie opgesteld, na de ordere van Hare Edelheden voor den Gouverneur van dat Eyland, door den Commissaris* Rijklof van Goens. Over den naam „Taprobania" zie men: Alb. Forbiger, *Handb. der alten Geogr* II. 1844, p. 514. Strabo, p. 690. Mela, III. 77. Plin. *Hist. nat.* VI. 22 24. Ritter, *Erdk.* VI. 67. Lamartinière, *Dict. géogr et crit.* 1730, p. 422. Het is onaannemelijk, dat Sumatra zou bedoeld zijn. Het nieuwste geschrift over dit land, van Sir James Emersont Tennent, Ceylon, an account of the island etc. 1860. 2 vol. is ook in Nederland algemeen bekend.

[2]) Hierover zijn door mij verslagen ingediend aan het Indische Gouvernement. Zie: Missive van den Minister van Staat J. J. Rochussen, dd. 5 Maart 1860, aan de Indische Regering over de al of niet wenschelijkheid, om ambtenaren van Java te zenden naar Ceylon in 't belang der koffij-kultuur. *Rapport* door mij daarover gerigt aan den Directeur der kultures dd 6 Junij 1860, n°. 502.

[3]) Uit: Mr. J. J. Hartsinck, *Beschrijving van Guyana,* bl. 741. blijkt: dat de koffij in Suriname het eerst is aangebragt door zekeren Hansbach, zilversmid, een Duitscher van geboorte, die voorgaf door scheikundige middelen het vermogen der ontkieming van gewone koffijboomen opgewekt te hebben. Anderen zeiden, dat Hansbach die koffijzaden had weten mede te nemen van koffijboompjes, welke uit den Hortus Medicus van Amsterdam aan den Gouverneur Paul van der Veen (die fungeerde van 1697-1707) waren gezonden. Maar, dit gezegd hebbende, laat Hartsinck daarop volgen: *„Zeker is het, dat hij (Hansbach) de eerste geweest is, die deze boompjes in wezen heeft voortgebragt, waarvan eenige anderen hebben weten hun voordeel te maken, en bij voor zich weinig of geen nut daarvan gehad heeft, alzoo hij sterk aan den drank was en daarbij zeer onverschillig omtrent geld."* *„Dit* (zegt Hartzinck in eene noot) *„uit echte berigten"*

Bij Boerhaave, in den *Index alter plant. Horti Lugd.-Bat.* 1727. pars 2, p. 217, leest men, dat de eerste koffijzaden, op Java, omstreeks 1690 geplant zijn en dat boompjes daarvan overgezonden zijn aan den Burgemeester van Amsterdam, Nicolaas Witsen, terwijl, eerst na 1718, de Surinaamsche kolonisten koffijplantagien zijn begonnen aan te leggen. In 1728 zou de koffijplant ingevoerd zijn op Jamaica.

Volgens le R. Père Labat, in de: *Voyage du Chevalier des Marchais,* p. 228, is de koffij ter sluiks uitgevoerd naar Cayenne in doppen.

In het *„Eerste Rapport der Staats-Commissie,* ter zake van de emancipatie der slaven, ingesteld 29 Nov. 1853, is deze belangrijke bijzonderheid vermeld:

„Te Batavia is nog te lezen in de Resolutie van den Gouverneur-Generaal en Raden van het jaar 1725 of daaromstreeks, dat het, na herhaalde mislukte proeven, nu overtuigende is gebleken, dat de koffijboom niet groeijen kan op Java."

Thans groeijen daar honderden millioenen koffij-boomen!

Men zie verder: Teenstra, *de Landbouw in Suriname,* I. 243 en 248. Eene afbeelding van eene koffij-plantagie en bijbehoorende fabriek voor W. I. bereiding, vindt men bij Bapt. J. G. Stedman. *Narrative of a five year's expedition against the revolted negroes of Surinam, from the year* 1772—7, vol. II. Zie aldaar p. 365 etc. Van dit belangrijke in twee zware kwarto deelen, te London in 1806, uitgegeven werk, bestaan Hoogduitsche en Hollandsche vertalingen met verkortingen, door welke men over dit boek niets vermag te oordeelen. Men vindt verder eene beschrijving èn van de teelt der koffij èn van de W. I. bereiding, bij Bryan Edwards, in zijne *History, civil and commercial of the British colonies in the West-Indies, in three volumes.* 3 ed. vol. II. 1801, *London.* p. 337.

Over de kultuur en bereiding der koffij in Suriname zie men: Philippe Fermin, *Déscription générale de la Colonie de Surinam,* tome II. Amst. 1769, aldaar p. 44. Het meest belangrijke werk, dat mij daarover is bekend, heeft tot auteur den Heer A. D. van der Gon Netscher, *Nieuw Tijdschr. voor Nijv.* door Bleekrode, V. 1861.

van 4-18 pence. De gronden zijn duur in prijs en stijgen steeds in waarde, naarmate zij zeldzamer worden. De irrigatie is er zeer moeijelijk en de veestapel en bemesting laten veel te wenschen.

Als men de straat Banka uitkomt en de duizend eilanden is doorgestoomd, ligt het eiland Java voor uwe oogen. Welk een heerlijk tafereel, die prachtige reede met hare honderden koopvaarders, die tarijke eilandjes met hun wuifend klappergebladerte en hunne spierwitte gronden, die met rhizophoren bedekte stranden en in een blaauw en ver verschiet de hooge gebergten Panggerango, Gédéh en Salak. Alles doet hier denken aan iets groots en aan eene prachtige natuur!

Java is niet alleen een der schoonste, maar tevens een van de vruchtbaarste landen der aarde. Ik heb, met uitzondering van enkele gedeelten, dit geheele eiland en in alle rigtingen doorkruisd. Het is en blijft, ongeacht de uitputting, aan welke het, op vele plaatsen, als 't ware cijnsbaar werd gemaakt, toch vruchtbaar, zoowel op zijne bergen en hunne afhellingen, als in de ravijnen, in de dalen en op de vlakten en dáár bovenal, waar de bosschen gespaard bleven. De Javaan kent dien rijkdom van zijn grond; want hij teelt het liefst dáár, waar de regens den zwarten humus doen afspoelen van het gebergte. Dáár tiert zijn djagon (maïs), zijn djarak (Ricinus communis), zijn pisang, zijn wiedjen (Sesamum orientale), terwijl de vruchtbare grond, die zijne woning omgeeft, met eene groote verscheidenheid van vruchtboomen is beplant.

Java is rijk aan vulkanen. Van deze zijn er eenige nog steeds sterk in werking, als de Bromo en de Lemongan, anderen geven slechts teekenen van leven. Dat schouwspel vergeet ik nimmer. Ik roep allen, die in Indië gereisd hebben, tot getuigen. Als men, in den vroegen morgen en vóór zonsopgang, de in het westen gelegen bergtoppen aanschouwt, dan staan zij als in een vloed van vuur. Ik denk hierbij aan een' der schoonste bergen van Java, den Slamat, 't geen beteekent: „*Wees gegroet*," en uit die toppen stijgt, te midden van dat vuur, een zwarte rookkolom; terwijl de berghellingen meer en meer worden verlicht, naar mate de gordijn van de morgenschemering wordt opgeschoven en de *rose-vingerige dageraad* te voorschijn treedt.

Maar die liefelijke natuur is niet altijd zoo rustig; die vuurwerken en vuurwolken zijn niet altijd zoo onschadelijk. Het gedonder van den Bromo gaf er mij een klein staaltje van. Verschrikkelijk zijn de uitwerkselen van groote uitbarstingen, waaronder, in den nieuweren tijd, die van den Goentoer, den Merapi en anderen behoorden. Dan worden soms honderden vierkante mijlen gronds met asch en vulkanisch gesteente bedekt, de schoonste landschappen ziet men in woestenijen veranderd en al wat leefde en wat kort te voren ademde, wordt in weinige oogenblikken eene prooi des doods. Maar, dezelfde natuur-verschijnselen, die vroeger uit alle vulkanen moeten zijn ontstaan, werden ook de oorzaken van Java's vruchtbaarheid. De bestanddeelen van het verbrokkeld en verweerd vulkanisch gesteente bevatten de minerale stoffen, die den plantengroei bevorderen en waardoor deze, na verloop van eeuwen, om zoo te zeggen, een eeuwigdurenden humus heeft doen ontstaan. Hierdoor zijn de meeste bergen en voor een groot deel ook de vlakten van Java eertijds boschrijk geweest: eene stelling die men wel gedwongen is aan te nemen, omdat zich anders niet laat verklaren, waardoor de vlakten zoo humusrijk zijn geworden. De bosschen zijn bezweken, naar gelang de kultuur zich heeft uitgebreid.

De rijstkultuur verliest zich in de verre Oudheid. Met haar welslagen staat of valt, om zoo te zeggen, de bevolking van eene streek. Aan water, de eerste voorwaarde voor de natte rijst-teelt, is zelden gebrek, en het is dit water, dat van de bergen stroomt en de minerale bestanddeelen afvoert, dat aan de padi [1]) haar voornaam voedsel geeft. De padi-kultuur (of die der sawah's) bedekt bijna het grootste gedeelte der alluviale en centrale vlakten van Java, hier en daar tot op 3000–3500 vt. Het zijn flaauwe berghellingen, tot terrassen als emphitheaters gevormd en met dijkjes omgeven, waar de padi in het water staat, dat aan de hoeken langzaam afvloeit en zijne vruchtbare, nog niet opgeloste, maar deels voor oplossing en verweering vatbare stoffen, op den slijkbodem afzet.

Is padi-kultuur voor den Javaan eene levensvraag, zonderling genoeg is het, dat hij meestal niet zou cultiveren zonder aansporing of drang. Zóó groot is zijn aanleg tot inertie. Men noemt tweede gewassen, die, welke op een akker, b. v. in Mei, de padi vervangen, en hieronder zijn peulvruchten, oliegewassen, vezelplanten, die in zijne dagelijksche behoeften voorzien.

Het landelijk stelsel werd vooral op deze sawas door Raffles gevestigd [2]). Het had groote verdiensten, maar de grondslag bleef en blijft nog voor een groot deel onzeker. De residentien Batavia, Cheribon, Banjoemaas, Kadoe zullen hierop weldra eene uitzondering maken, wegens de naauwkeurige topographische opmetingen, die, op hoog gezag, dáár, sedert eenige jaren plaats hebben.

Daarin en in verbeterde volkstellingen is een groot middel tot vooruitgang en de uitkomsten vooral van de laatste zijn verbazend. Zoo lang deze niet meer volkomen zijn, zal aan een aantal, op statistiek gegronde beweringen, een der noodigste fundamenten ontbreken.

Men behoeft slechts kort op Java te zijn, om den Javaan te achten, neen, lief te hebben. Hij is zacht van aard, hoogst bescheiden, in zijne uitdrukkingen beleefd en zelfs naïf. Hij heeft eene beschaving, ik zou bijna zeggen een *savoir faire*, dat de standen aan een zijne gelijk, in de Westersche landen, missen. Hij heeft een outzag voor zijne meerderen, dat men hier bijna niet meer kent, omdat standen als vervallen worden beschouwd en gehoorzaamheid aan meerderen ophoudt, dáár, waar iedereen regeren en niemand geregeerd worden wil. De Hoofden en Grooten van Java zijn werkelijk Vorstelijke personen; zij zouden zich aan eene Europesche hofhouding niet misplaatst vinden.

De vrage: of de Javaan uit zijnen aard arbeidzaam is, wordt in dezen tijd veel besproken. Ik voor mij zou haar ontkennend beantwoorden. Hij is dit evenmin als de Singalees, — neen, zelfs als de Napolitaan en de Spanjaard, of als dat gedeelte van het volk onzer fabrieksteden, dat den eersten werkdag der week niet gewoon is te arbeiden. Ook bij de Westersche volken arbeidt niemand, tenzij door nood gedrongen. Men geve den bewoner der tropen een eigendom (buiten zijn huis en zijn erf) en de afwisseling der jaargetijden, die hem, zonder arbeid, zou berooven van levensonderhoud en van bedekking, en gij zult uit den tragen landbouwer een nijveren man zien geboren worden [1]).

De Javaan is meer genegen tot lediggang dan tot ontwikkeling van de krachten, hem door de natuur geschonken. Zoowel op stoffelijk als op zedelijk gebied, is hij stationnair en het zijn, bij gebrek aan eigen aandrift, vooral de uitwendige omstandigheden, die hem in den weg zijn. Het despotisme der hoofden, het misbruik van de heerendiensten, het zinnelijke van het Islamisme, de slaafsche gehechtheid aan hadats en ouden sleur, eene diep ingewortelde bijgeloovigheid, bij gemis aan opleiding in datgene, dat den mensch het noodigste is, in onderwijs en godsdienst, het amfioenschuiven en het dobbelspel, maar bovenal de polygamie, ziedaar de kankers van de Javaansche maatschappij, welke sommigen, die volkomen ter goeder trouw zijn, maar alle lokale kennis missen, zoo gaarne, als door een tooverslag, in eenen Westerschen toestand zouden willen veranderd zien [2]).

Er valt, om in het vraagstuk van vrije en gedwongen kultuur-arbeid (want daarop komt het hier op aan) tot eene goede oplossing te komen, meer te overwegen, dan men oppervlakkig zou meenen. Wat onze kolonie aangaat, zou men niet alleen Java, maar ook de Minahassa van Menado en Sumatra, de specerij-eilanden en de overige Molukken (zoo ver deze geen gedwongen kulturen hebben) moeten kunnen vergelijken, en vooral den kolonialen toestand onder de Compagnie met zijne tegenwoordige verhouding in verband beschouwen. Men moet, naar mijn bescheiden meening, vragen: hoe is de staat van zaken in Britsch Indië en welk voorbeeld geven ons Zuid-Amerika, de Antilles en de Vereenigde Staten? Ik wil eene poging wagen, om die vragen, althans gedeeltelijk, te beantwoorden. *(Wordt vervolgd.)*

(Wordt vervolgd.)

1) *Padi* is het gewas dat te velde staat. *Bras* is het van zijne hulsels ontdane zaad. *Nasi* is gekookte rijst. Drooge rijstvelden zijn die berggronden, waarover geen water kan gebragt worden; men noemt ze: *Gagah* of *Oema*.

2) Men zie vooral het hoogst belangrijk geschrift van den Hr. Mr. H. D. Levyssohn Norman, *de Britsche heerschappij over Java en onderhoorigheden* (1811-16), 1847. bl. 183.

1) Dit theme is opzettelijk behandeld in onderscheidene geschriften, als: *Beschouwingen over de suiker-contracten op Java*, 's Hage 1860. — *Gedwongen en vrije suikerkultuur*, door F. 's Jacob, 1859. *Cultuur-stelsel en vrije arbeid*, door C. H. F. Riesz, 1860. *De vrije arbeid op Java*, door Baron van Hoevell en Dr. Bosch, 1860. *De vrije arbeid te Soerabaija*, door Vreede Bik. 1859. enz.

2) J. J. Hasselman, Oud-Resident aan het hof van Djokdjokarta: *Beschouwingen over het kultuurstelsel*, 1860, bl. 58, en *Handelingen en geschriften van het Indisch Genootschap te 's Gravenhage*, IV Jaarg. 1857 bl. 73

BOEKBESCHOUWINGEN.

Vorschläge zur Verbesserung der Zuckerfabrikation auf Java,

VON FERDINAND OVERBECK.

Dit is de titel eener brochure met 4 gelitografieerde platen, dezer dagen bij de uitgevers Lange & Co., te Batavia verschenen.

Wat de bedoeling is van den jeugdigen schrijver — die in zijn moedertaal, het Hoogduitsch schrijft — blijkt best uit zijne eigene bewoordingen in de „Vorrede".

„Sedert het begin van 1860 in Suikerfabrieken op Java werkende — als ingenieur — heb ik reizende verscheidene inrigtingen gezien en geen gelegenheid verzuimd, mij met den gang der zaken bekend te maken, zoodat ik meen, de Suikerfabrikatie op Java voldoende genoeg te kennen, om die te beoordeelen en eenige voorstellen tot verbetering te mogen doen.

Die verbeteringen bestaan ondertusschen niet in *eigene uitvindingen*; ik ben integendeel van meening dat de Suikerindustrie hier te lande zich moet bepalen, bij uitsluiting zoodanige machinerien en werkwijzen te bezigen, die in Europa — of andere Suikerproducerende landen proefondervindelijk als nuttig zijn *erkend*, en dat ook daarin eerst voortgang moet worden gemaakt na rijpelijk overleg, of hun gebruik bij den stand van zaken hier is aanteraden."

De schrijver schijnt bij de laatste zinsnede de Gouvernements suikerkontrakten op het oog te hebben, maar te vergeten, dat in de Residentie Batavia, in het Krawangsche en elders een belangrijke hoeveelheid Suiker wordt geproduceerd, waarop elke verbetering, die de wetenschap aanwijst, kan worden toegepast; wij kunnen ook niet zien, waarom men zich op Java niet even goed op *eigen* verbeteringen en uitvindingen zou toeleggen, als op Mauritius, in de W.-Indies en elders.

De brochure handelt over.

Suikerpers machines.

Defekatie.

Koolzure zuivering van het Suikersap.

De Robertsche superdikking machine.

Potten en Centrifuges.

Pakking en transport.

Ampas terrein, waterleidingen en waterraderen en Beenzwart.

Die onderwerpen worden door litografien en omschrijvingen opgehelderd.

De brochure is eenvoudig en duidelijk in al hetgeen zij aanwijst, uitsluitend bestemd voor de praktijk en zal zich niet zonder nut in de hand van den Suikerfabrikant bevinden.

Druk en litografien zijn zeer goed uitgevoerd.

(*B. H.*)

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.	Vlag.	Naam van het Schip	den Gezagvoerder.	Grootte van 't schip in Lasten	van waar gekomen.	wanneer gezeild.	welke plaats aangedaan.	werwaarts bestemd.	Agenten.
Jan. 24	Nederl.	de Pauline.	B. J. Post.	412	Batavia.	16 Jan.	geen.	Soerabaija.	Schimmelpenninck & Co.
„ 25	Ned. Ind.	Anis Balgair.	Sech Salm. b. Achmt.	194	Samarang.	20 „	„	„	Gezagvoerders.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Jan.	25	Nederl. Ind.	Stoomb.	Kraton.	J. Martens.	Probolingo v. Pasoeroean.
„	—	„ „	Bark	Aesah.	Hadjie Mohamat Taha.	Passeer (Borneo,)
„	—	Nederlandsche	Schip	Oceaan.	D. Herderschee.	Nederland v. Bezoekie.
„	—	„	Bark	Generaal de Steurs.	J. Viersma.	„ „ Pasoeroean.

In lading en ter reede liggende Schepen te Soerabaya.

VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	LASTEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Z. M.	Korvet	Juno.	.....	Kapt. t/z J. J. v. d. Moore.	Wachtschip.	—
„	Stooms.	Soembing.	.....	Luit. t/z J. C. Oudraat	—	—
„	„	Suriname.	.....	„ „ Abresch.	—	—
Gouvernements	Stoomer	Hertog Bernhard.	.....	Stolte.	—	—
Spaansche oorlog	Stooms.	Patino.	.....	Komm. D. Vict P. Bustello.	Kaap de G. H.	—
Ned. Ind.	„	Banda.	106	J. van Zandwijk.	—	W. Cores de Vries.
„ „	Stooms.	Padang.	181	A. Guijot.	Batavia.	„ „ „ „
Nederlandsche	„	Argonaut.	205	R. M. Donema.	Amsterdam.	Frazer Eaton & Co.
Engelsche	Schoen.	Scotch Lassie.	61	Kennedy.	Balie.	Hill Broekman & Co.
Nederlandsche	Bark	Koning Willem II.	353	G. van Eyk Menkman.	Nederland.	B. Kopersmit & Co.
„	„	Nicolaas Witzen.	235	D. de Roever.	In Reparatie.	„ „ „ „
„	„	Aegidia & Pauline.	395	P. P. Hoogland.	Batavia.	„ „ „ „
„	Stoomb.	Palembang Packet.	38	Scheel.	In Reparatie.	Mathieu Ebbs Rays & Co.
„	Schip	Twee Gezusters.	293	Bergmans.	Nederland.	„ „ „ „ „
„	Bark	Fop Smit.	383	W. Leversteijn.	„	„ „ „ „ „
„	„	Patriarch Sambiri.	384	G. G. Lion.	Onbepaald.	Schimmelpenninck & Co.
„	„	Magdalena.	199	J. Kooij.	Nederland.	„ „ „
Ned. Ind.	Bark	Sirius.	218	Wagner.	In Reparatie.	Mc Lennan & Co.
Nederlandsche	„	Kinderdijk.	359	D. Zwanenburg.	Batavia.	„ „ „ „
„	„	Maria Elise.	398	Th. Schut.	Amsterdam.	P. Kervel & Co.
„	„	Nicot.	232	J. Amesz.	Batavia.	„ „ „ „
„	Schoen.	Hing Thaij.	25	Bakar.	Balie.	—
„	Bark	Anthonia Petronella.	375	A. Vorendijk.	Nederland.	J. F. van Leeuwen & Co.
Engelsche	„	Tooluka Sawdou.	175	H. J. Pratto.	Golf v. Persie.	—
Ned. Ind.	Schip	Alosmanie.	326	Sech Abd. Rachm. Basaid.	—	—
„ „	Brik	Henriette.	113	G. J. Gerrits.	Tjilatjap.	Tan Bindjang.
Engelsche	Bark	Launceston.	163½	H. Haijes.	Batavia.	—
Ned. Ind.	„	Fathol Manan.	131	Sech Said Alkatna.	—	—
„ „	„	Abboel Hassim.	198	Said Hass. b. Alie Segaf.	—	—
„ „	„	Camba Torida.	207	Said Abd. Assfie.	Molukkos.	Hill Broekman & Co.
„ „	„	Fathool Madjiet.	218	Sech Salim Bahasoan.	—	—
„ „	„	Joedol Barie.	124	Hadjie Moh. Taha.	—	—
„ „	„	Madina.	190	Hadjie Moht. Said.	—	—
„ „	„	Tjien Sing.	172	Kwee Soe Yang.	—	—
„ „	Brik	Alida Maria.	85	C. N. van der Beek.	Molukkos.	Hill Broekman & Co.
„ „	„	Alrachmanie.	.....	Hadjie Moh. Hassan.	—	—
„ „	Schoen.	Komeij.	58	Said Mooksin Alhabassij.	—	—
„ „	„	Bientang Tjaigoan.	69	Ong Kang Han.	—	—
„ „	„	Almak Tassam.	89	Said Alie Alhabassij.	—	—
„ „	„	Sooöt Djiem.	20	Daeng Matenga.	—	—
„ „	„	Anna Margaretha.	.....	Said Ibrah b. Achm. Sree.	—	—
„ „	„	Ing Hien.	17	Kwee Liem Hong.	—	—
„ „	„	Alosmanie thans Yoosseria.	.....	....	—	—
„ „	„	Hing Goan.	.....	Lon Woos.	—	—
„ „	„	Atent Touibarie.	.....	Said Segaf bin Segaf.	—	—
„ „	Kotter	Tedok.	14	Wongso.	—	—
„ „	Bark	Gouverneur Schaap.	110	Mohamat.	Grissee.	Gezagvoerder.
„ „	„	Arief Banjermaas.	83½	Moht. Arip.	Banjermassing.	„

Marktprijzen.

SUIKER N°. 16 per picol *f* 15 @ *f* 15½.—
ARAK per legger *f* 45.—
ROTTING per picols *f* 8 @ *f* 9.—
WISSELKOERS 100 à 100½ % @ pari.

PROTESTANTSCHE EEREDIENST

Zondag den 26sten Januarij 1862.
's Morgens te half negen ure.
Bediening van het H. Avondmaal.
Ds. MOUNIER.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST

Zondag den 26sten Januarij 1862.
Eerste H. Dienst te 7 ure.
De Hoogmis te 8½ ure.
Het Lof 's avonds te 6½ ure.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven.

GEDRUKT BIJ LE ROY & CO TE SOERABAYA.